

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย
แบบมีส่วนร่วม

นพ. วิพุธ พูลเจริญ
มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาโยบาย (สวน.)
วันที่ 27 กันยายน 2565

ประเด็นการอภิปราย

- * หลักคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
- * รูปแบบ และตัวแบบ ของนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
- * แนวคิดการประเมินภาพอนาคต เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- * แนวคิดการร่วมจัดการนโยบาย โดยใช้ฉากรทัศน์ฉายภาพอนาคต (Anticipatory Governance) ในศตวรรษที่ 21

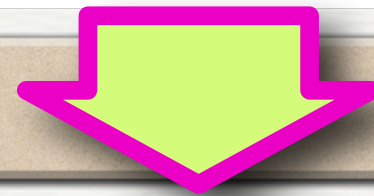
ทวิทัศน์ ของนโยบายสาธารณะ

- ◆ คำประกาศของรัฐบาล หรือ หน่วยงาน ที่มีอำนาจ ในรูปของ กฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมถึงการกำหนดแผนงาน โครงการ ภายใต้งบประมาณที่หน่วยงานของรัฐจัดสรร
- ◆ แบบแผนของปรากฏการณ์ หรือ กรอบการปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คน และการจัดบริการ สาธารณะต่างๆ อันเกิดจาก.....

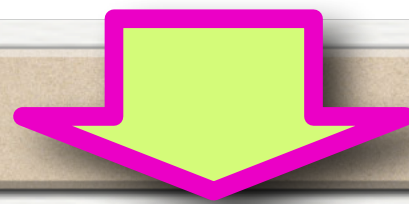
“การขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายจากผู้รับผิดชอบหลากหลาย ภาคส่วน”

กรอบแนวคิดกระบวนการนโยบายนโยบายแบบเส้นตรง

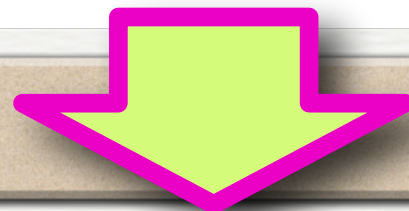
กำหนดวาระนโยบาย

จัดทำแผนงาน โครงการ

การตัดสินใจสนับสนุน

การดำเนินงานตามนโยบาย

การประเมินผลนโยบาย

การปรับกระบวนการทัศน์ เป็นวงจรนโยบาย

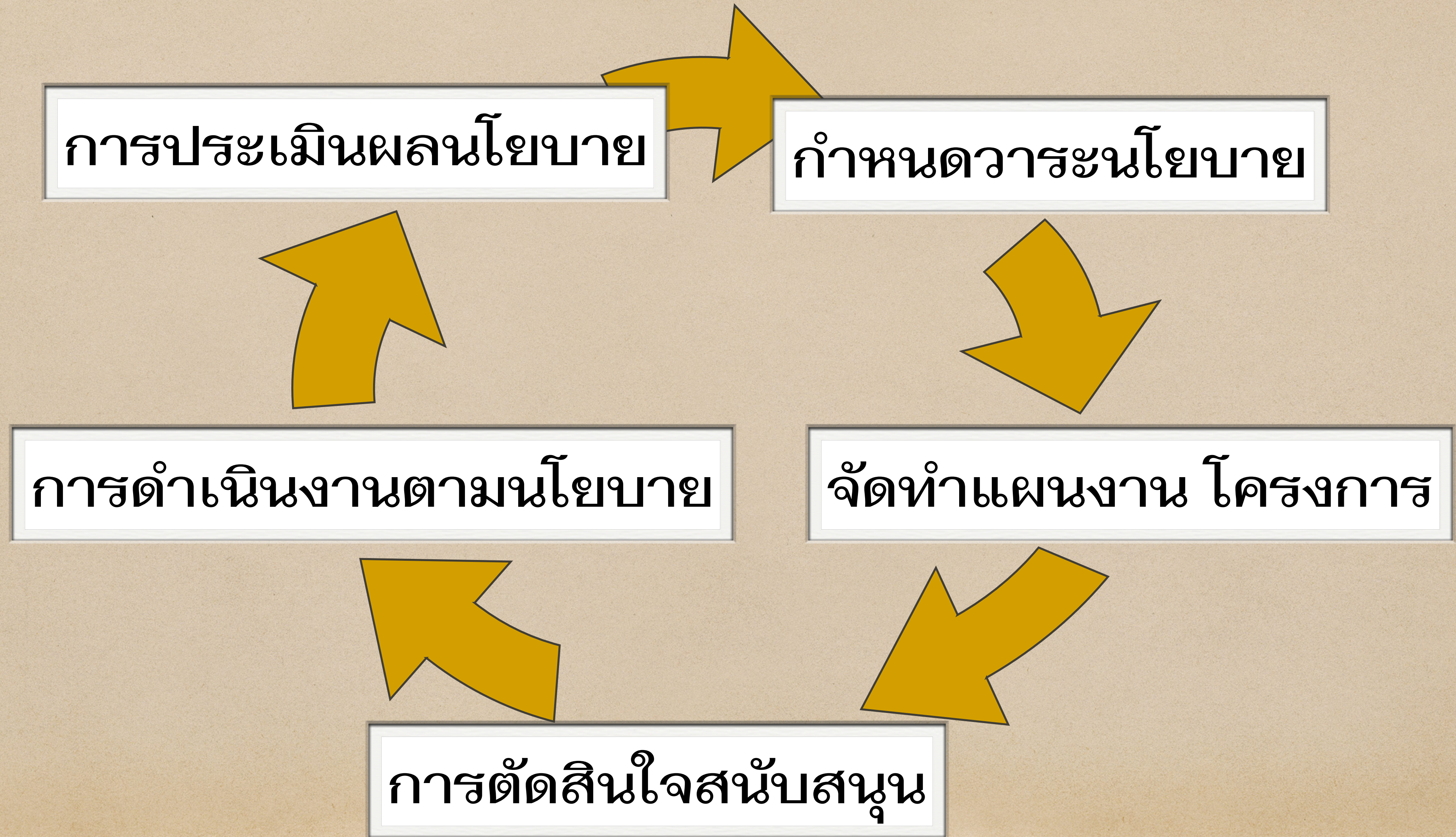
การประเมินผลนโยบาย

กำหนดวาระนโยบาย

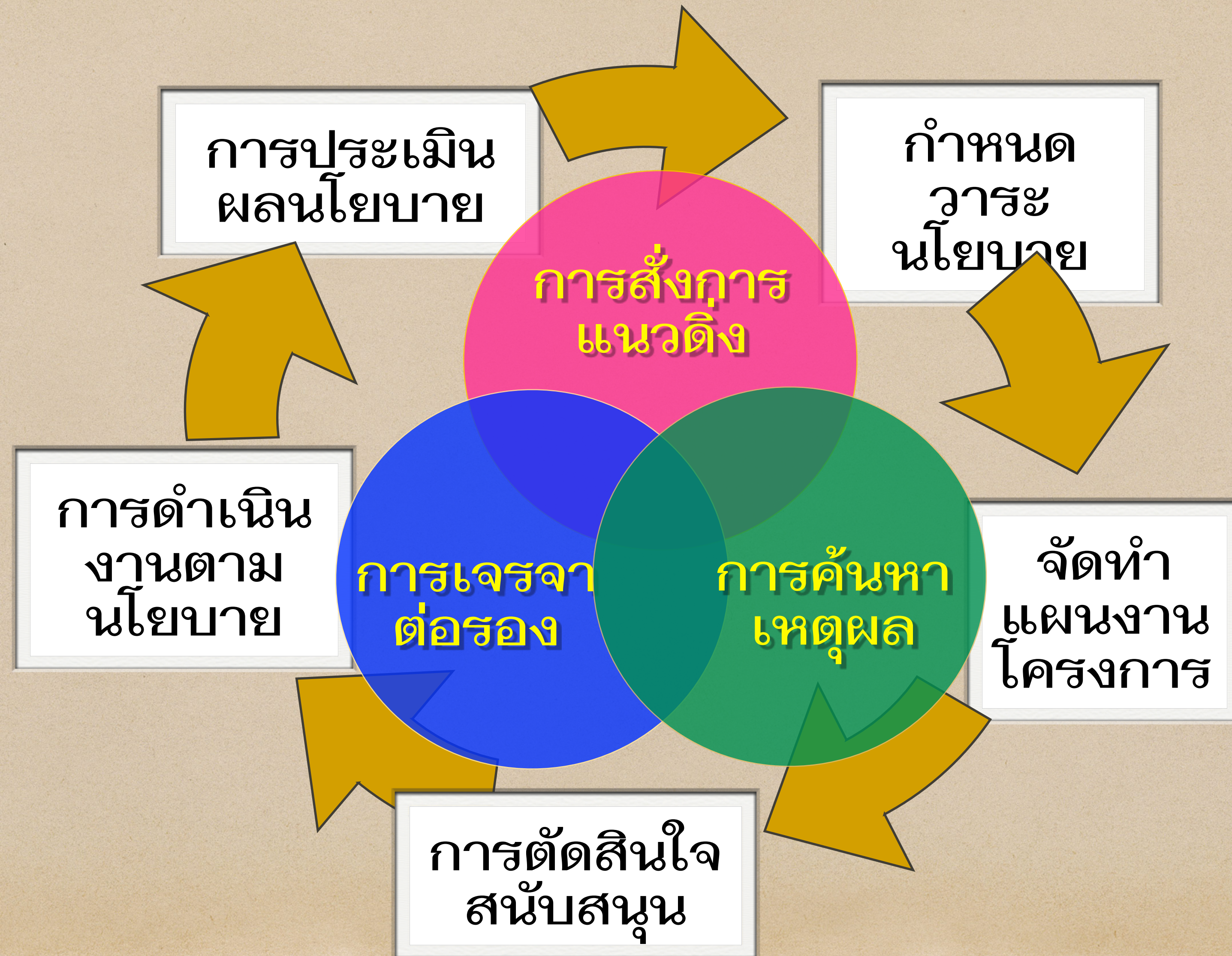
การดำเนินงานตามนโยบาย

จัดทำแผนงาน โครงการ

การตัดสินใจสนับสนุน

บูรณาการเป็นรูปแบบวิธีการขับเคลื่อนนโยบาย

การประเมินนโยบาย สู่ วิธีการขับเคลื่อนนโยบาย

ลักษณะของรูปแบบ และประเมินนโยบาย	การสั่งการแนวดิ่ง (Vertical Policy)	การเจรจาต่อรอง (Negotiation)	การใช้เหตุผล (Deliberation)
แนวคิดของรูปแบบ	นโยบายรวมศูนย์ สั่งการจากเบื้องบนสู่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่	การประนีประนอมกับข้อเรียกร้องของกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	การร่วมกัน ค่อยๆ พิจารณาวางนโยบายหลายภาคส่วน
โครงสร้างและกลไก	ใช้โครงสร้างของรัฐบาลเป็น กลไกการขับเคลื่อนนโยบาย	การใช้โครงสร้างทางการเมืองรัฐสภา และภาคประชาชน	เครือข่ายร่วมคิดจากภาครัฐ ประชาสังคม และวิชาการ
องค์กรกำหนดนโยบาย	หน่วยงานภาครัฐ ใช้ระบอบราชการสั่งการควบคุมกำกับ	การใช้พลังผลักดันจาก และอาศัยโอกาสทางการเมือง	แสวงหาฉันทามติจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน
วัตถุประสงค์ที่ประเมิน	การศึกษาเป็นไปตามความมุ่งหวังของผู้กำหนดนโยบาย	การศึกษาสนับสนุนแนวคิดผู้ผลักดันนโยบายแต่ละภาคส่วน	การศึกษาให้ร่วมพิจารณาหลายทางเลือกจากทัศน์
ระเบียบวิธีศึกษา	ทบทวนประมวลความคุ้มค่าของนโยบายที่ดำเนินการแล้ว	การประมวลผลประโยชน์ที่จะได้รับของภาคส่วนในอนาคต	การประเมินผลกระทบคาดการณ์นโยบายสู่ออนาคต
ผลการศึกษาสู่ปฏิบัติ	ใช้เพื่อติดตาม ควบคุมงานให้ยืนยันผลสัมฤทธิ์ของนโยบาย	วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงาน ที่ขัดแนวนโยบายของภาคส่วน	ค้นหาวิธีปฏิบัติการเพื่อร่วมสร้างรูปแบบ วิธีการในพื้นที่

เหตุปัจจัย และบริบทที่ก่อความสับสน ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

1. ผู้ขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Actors) ที่เป็นกลุ่มสนใจ และกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) เพิ่มกลุ่มมากขึ้น ทั้งในภาครัฐ เอกชน พลเมือง ทั้งที่เป็นปัจเจก และองค์กร ซึ่งมีค่านิยม ความคิด ความเข้าใจ ความสนใจ อำนาจ และผลประโยชน์ ต่างกัน
2. กระบวนการนโยบายมักต้อง ใช้ช่วงเวลายาวเป็นสิบปี หรือ มากกว่า ตั้งแต่ริเริ่มเพื่อจัดการกับปัญหา จนมีประสบการณ์เพียงพอ และนำไปดำเนินการ (Implementation) ได้ จึงสามารถมองเห็นผลกระทบ (Impact) ได้ หรือ ลืมนั่นสับสนกับผลกระทบ

เหตุปัจจัย และบริบทที่ก่อความสับสน ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (ต่อ)

3. ในแต่ละประเด็นนโยบาย เช่น นโยบายสุขภาพ ประกอบด้วย หลากหลาย หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในระดับการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้หน่วยที่จะวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ต้องเชื่อมโยงกับหลายโครงการ
4. การโต้แย้ง หรือ ถกเถียงกันในการวางกฎหมาย ระเบียบ หรือ การกำหนดแนวทางการจัดการ มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทางเทคนิควิชาการแต่ละด้าน ส่งผลก่อให้เกิด ทางเลือกของการจัดการกับปัญหา หลายประการ ซึ่ง แต่ละฝ่ายเข้าใจได้ยาก

เหตุปัจจัย และบริบทที่ก่อความสับสน ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (ต่อ)

5. ความซับซ้อน และสับสน ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการ
นโยบายเป็นผลมาจากการถกเถียง ที่มี ฐานคิดจากค่านิยม หรือ ผล
ประโยชน์ หรือ ความสนใจ ที่ขัดแย้งกัน ทำให้การถกเถียงกันใน
กระบวนการนโยบายมีเงื่อนไข และกรอบเกณฑ์ ที่ไม่เหมือนกับ การ
ถกแถลงทางวิชาการ
นอกจากนั้น ผู้ขับเคลื่อนนโยบายแต่ละฝ่ายมักใช้อารมณ์ นำเสนอ
หลักฐานเหตุผลที่เลือกสรรมา หรือ พยายามลดทอนความชอบธรรม
หรือ ความเป็นตัวแทนของฝ่ายตรงข้าม เพื่อสร้างความได้เปรียบใน
วาระนโยบาย

หลักวิชาการในกระบวนการนโยบาย

กรอบวิธีคิด หรือ วิธีให้เหตุผล (Rationalization)

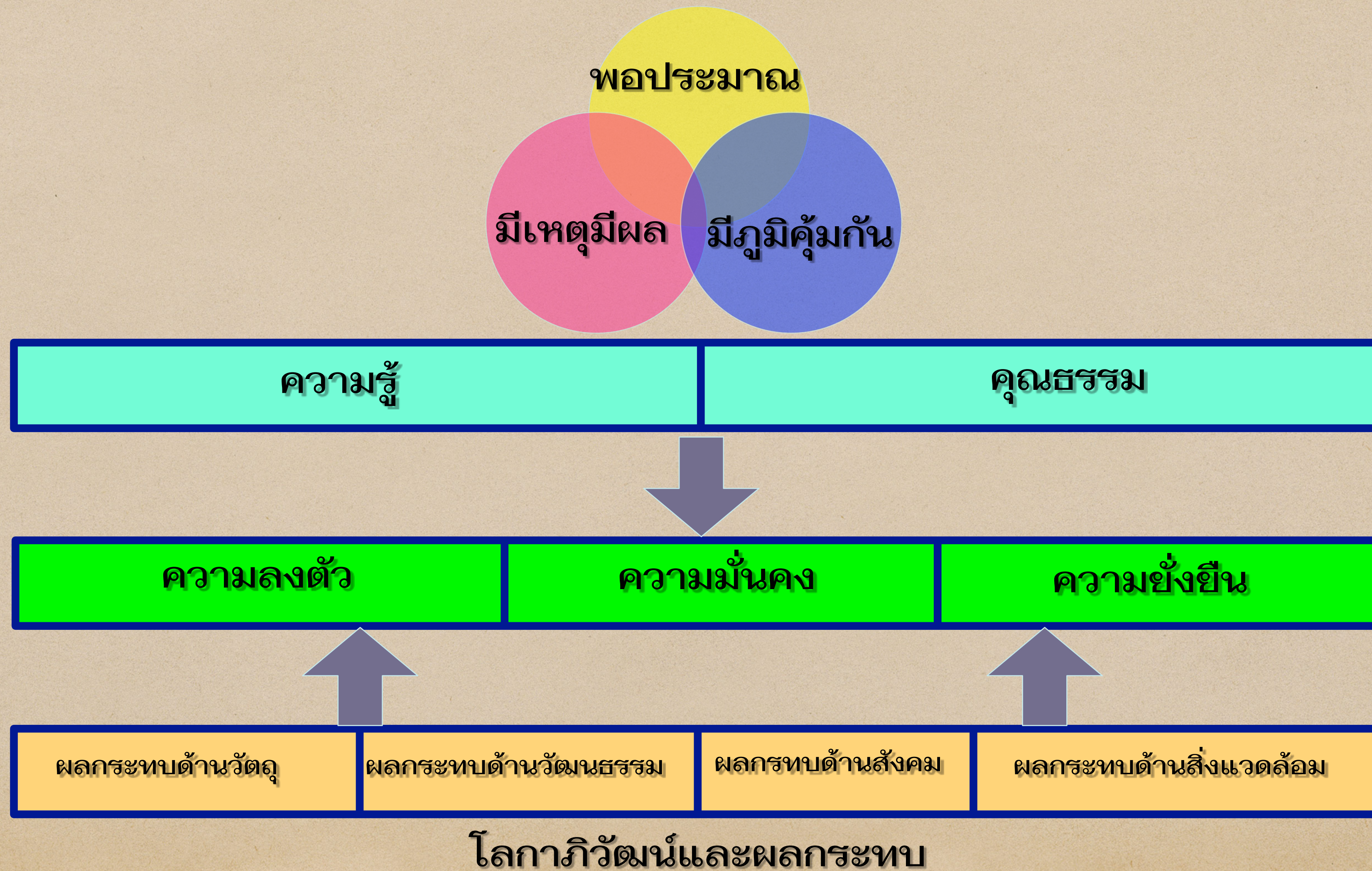
การร่วมจัดการสะท้อนคิด (Reflexive Governance) โดยทุกฝ่าย

ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

วิวัฒนาการของทฤษฎีวางแผน (Theory of Plan)

การค้นหาเหตุผลนอกขั้วอื่นจากการปฏิบัติงานไปประมวล
หลักฐานแสดงเหตุผลไปพร้อมกัน (Discursive Practices)

เศรษฐศาสตร์พอเพียงกับนโยบายสุขภาพ

กรอบแนวคิดประเมินความเสี่ยง

งานวิจัย

การศึกษาผลข้างเคียงทางสุขภาพของสาร หรือ สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ความเสี่ยงในห้องปฏิบัติการและสนาม

ข้อมูลตัวแปรสำหรับการคำนวณคาดการณ์ขยายผลเพื่อประมาณระดับสูงสุดและต่ำสุดที่รับได้ในสัตว์และคน

การศึกษาในภาคสนามเพื่อจำลองลักษณะการสัมผัสของสาร หรือ สิ่งเฉพาะต่อกลุ่มประชากรในแต่ละพื้นที่

การประเมินความเสี่ยง

Hazard Identification
สารหรือสิ่งใดที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของคน สัตว์ หรือพืช

Dose-Response Assessment
ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นของสาร หรือ สิ่งสัมผัสที่ก่ออันตรายต่อมนุษย์

Exposure Assessment
ระยะเวลาที่ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสสัมผัสกับสาร หรือ สิ่งก่ออันตรายในสภาพที่ต่างกัน

Risk Characterization
การคาดการณ์อุบัติการณ์ของการเกิดผลข้างเคียง หรือ ผลร้ายทางสุขภาพจากสาร หรือ สิ่งที่เป็นอันตรายในกลุ่มประชากรที่กำหนด

การจัดการความเสี่ยง

พัฒนามาตรการควบคุมกำกับและลดความเสี่ยงที่มีอยู่

ประเมินผลที่ตามมาจากการใช้มาตรการควบคุมและปรับลดความเสี่ยงในด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

การตัดสินใจของรัฐบาลในการเข้าดำเนินการตามมาตรการที่เสนอ

ข้อจำกัดในการปรับใช้ (Constraints and Obstacles)

ขาดการลงทุนในการวิจัยเพื่อติดตามผลที่
เกิดขึ้นจากสาร หรือ สิ่งอันตรายต่างๆ
อย่างต่อเนื่องในบริบทและนิเวศวิทยาทาง
สังคมของประเทศไทยทำให้ต้องใช้งาน
วิจัยจากประเทศพัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่

การประเมินเทคโนโลยี (Technology Assessment)

- ★ เป็นการประเมินผลคุณสมบัติ และคุณค่าสำหรับเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้ว
- ★ เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยี ต่อสังคม อย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการในระยะที่มีการนำเสนอให้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีส่วนนี้ในสังคม หรือ การขยายผล หรือ ปรับปรุงในมิติต่างๆ ทั้งผลที่ตั้งใจจะให้เกิด และไม่ได้ตั้งใจ ตลอดจนผลที่อาจจะเกิดขึ้นในภายหลัง (Delayed Effect)

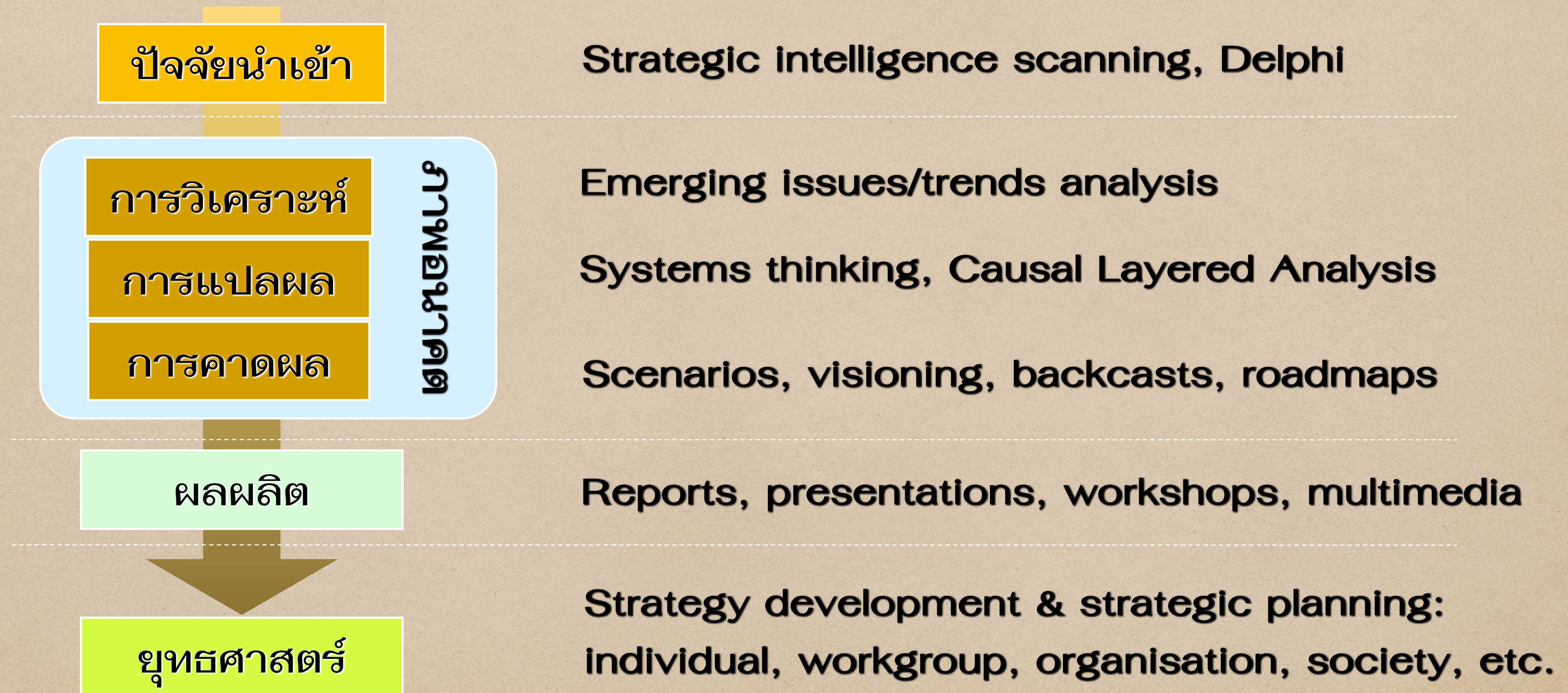
ตัวอย่างของ Technology Assessment

- ✦ การประเมินผลของโครงการอุทยานอานามัย 100 %
- ✦ การจัดทำ Policy Delphi ในการประมวลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆ
- ✦ การจัดทำ Foresight Technic สำหรับคาดการณ์ความจำเป็นในการใช้พลังงานทดแทนในอนาคต
- ✦ การจัดทำ Technology Roadmap สำหรับใช้วางแผนการพัฒนาวัดขึ้น

ระเบียบวิธีกระบวนการวิสัยมองอนาคต

The generic foresight process framework

Source: Voros (2003)

การประเมินผลกระทบ (Impact Assessment)

เป็นกระบวนการที่จะบ่งระบุผลที่อาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของข้อเสนอที่จะจัดกิจกรรมจากจุดยืน
ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถปรับใช้ได้ทั้งในระดับ
โครงการ แผนงาน และนโยบาย

พัฒนาการของ IA

- ✿ การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
Environmental Impact Assessment (EIA)
- ✿ การประเมินผลกระทบทางสังคม
Social Impact Assessment (SIA)
- ✿ การประเมินยุทธศาสตร์ทางสิ่งแวดล้อม
Strategic Environmental Assessment (SEA)
- ✿ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
Health Impact Assessment (HIA)

การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA)

สหรัฐอเมริกา ออกกฎหมาย National Environmental Policy Act (NEPA) ให้ทำ EIA ใน พ.ศ. 2513 เป็นประเทศแรก

หลังจากนั้น คานาดา เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น ได้ออกกฎหมายในลักษณะเดียวกัน และกระจายออกไปสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก

ประเทศไทยออกกฎหมาย “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535) กำหนดให้ทำ EIA

หลักการ 8 ข้อของ EIA

Participation: ทุกกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มสนใจเข้าร่วมได้อย่างเหมาะสม และทันเวลา

Transparency: การตัดสินใจในการประเมินผลเปิดให้รับรู้และเข้าถึงได้อย่างโปร่งใส

Certainty: กระบวนการและช่วงเวลาการประเมินฯ ควรมีการกำหนดล่วงหน้าและเป็นที่รับรู้โดยผู้มีส่วนร่วมทั้งหลาย

Accountability: ผู้ตัดสินใจของโครงการรับผิดชอบที่จะชี้แจง แสดงหลักฐานและเหตุผล ต่อทุกฝ่ายในการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

Credibility: การประเมินผลกระทบดำเนินงานอย่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Objectivity) โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาชีพ (Profession)

Cost-effectiveness: กระบวนการประเมินผลและผลลัพธ์จะต้องสร้างความมั่นใจในการปกป้องสิ่งแวดล้อมด้วยต้นทุนทางสังคมที่ถูกที่สุด (Least cost of Society)

Flexibility: กระบวนการประเมินผลกระทบควรสามารถปรับตัวให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับข้อเสนอ(Proposal) และสถานการณ์สำหรับการตัดสินใจ (Decision-making Situation)

Practicality: ข้อมูลข่าวสารที่ได้ออกมาจากกระบวนการประเมินผลกระทบต้องพร้อมสำหรับใช้ในการตัดสินใจ และการวางแผนติดตาม และประเมินผล

ข้อจำกัดของ EIA

- การนำ EIA มาใช้ในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ในขณะที่กำลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Country หรือ NIC) ทำให้ออกกฎหมาย EIA มุ่งให้สามารถรับการถ่ายโอนทุนจากประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกได้มาก และเร็ว
- EIA มุ่งเฉพาะการประเมินผลกระทบ ระดับโครงการ (Project) ไม่ครอบคลุมระดับแผนงาน (Program) และนโยบาย (Policy) ทำให้จำกัดในด้านขอบเขต (Scope) ของการประเมินผลกระทบ และไม่ครอบคลุม Caring Capacity

การประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment)

เป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับปรุง และเพิ่มคุณค่าของโครงการ หรือ กิจกรรมต่างๆ ให้กับกลุ่มประชาชนที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ โดยมุ่งช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถวางแผนได้ดีขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล และชี้แจงหลักฐานความรู้ให้กับทุกฝ่ายได้รับรู้ได้ โดยการสื่อสารให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ตลอดจนแสดงการใช้ทรัพยากร ที่หายากอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

ความเป็นมาของ SIA

- ◆ กลุ่มนักสังคมวิทยาในสหรัฐอเมริกาเริ่มเอามาใช้ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2500 แต่มีการเคลื่อนไหวจริงจัง ในช่วงที่ประธานาธิบดี จอห์นสันกำหนดนโยบายต่อสู้อุบัติภัยความยากจน ใน พ.ศ. 2512
- ◆ ใน พ.ศ. 2512 US-EPA ได้นำเอากรอบการทำ SIA เข้ามาใช้
- ◆ ใน พ.ศ. 2516 มีการจัดทำคู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคม
- ◆ หน่วยงานต่างๆ เช่น ธนาคารโลก และหน่วยงานให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศนำ SIA ไปปรับใช้
- ◆ วิวัฒนาการของ SIA มาสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) การคืนทุนสู่สังคม (Social Return of Investment) ฯลฯ

ความเป็นมาของ SIA (ต่อ)

- ◆ ขยายตัวสู่การวิเคราะห์ และวัดผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ เพศวิถี ฯลฯ ทำให้ระเบียบวิธีกระจายไปสู่หลายสาขาวิชาชีพ
- ◆ มีการพัฒนาเครื่องมือทางสังคม ถึงขั้นการจัดทำ Best Practice Assessment ขององค์กร
- ◆ พัฒนาระเบียบวิธี ในการทำฉากทัศน์อนาคต (Future Scenario) ตลอดจนกรอบวิธีการในการหารือถกเถียงแลกเปลี่ยนเหตุผล (Deliberative Discussion) เพื่อให้เกิดการ ค้นหาทางเลือกอย่างสมานฉันท์

การประเมินผลยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Strategic Environmental Assessment)

เป็นพัฒนาการต่อยอดของการประเมินผลกระทบ
ทางสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการประเมินผล
กระทบที่ครอบคลุมกระบวนการนโยบาย (Policy)
การวางแผนงาน (Plan) และโครงการ (Program)
เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับยุทธศาสตร์

2 หลักการสำคัญของ SEA

- ✦ SEA ต้องประเมินทางเลือกต่างๆ ในบริบทของการคาด
ประเมิน (Assessment Context)
- ✦ SEA ต้องสามารถแสดงวิธีทางปรับปรุงการขับเคลื่อน
เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Actions) ให้ดีขึ้น มิเพียงแต่
ทำการวิเคราะห์ผล

วิวัฒนาการของการประเมินผลกระทบ

- ✦ EIA ควรจะกระทำให้สัมพันธ์กับทางเลือกต่างๆ ที่พึงมีในระดับโครงการ ซึ่งหลักการนี้ครอบคลุมไปถึง SEA ซึ่งขยายขอบเขตไปถึงระดับแผนงาน และนโยบาย
- ✦ SEA ไม่ควรจำกัดการประเมินผลกระทบอยู่เพียงแต่การปรับแก้ปัญหา (Mitigation) จากผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นเท่านั้น
- ✦ SEA จึงควรจะให้ข้อมูลหลักฐานแก่กระบวนการตัดสินใจว่ามีทางเลือกอะไรบ้าง และเหตุผลและข้อจำกัดของทางเลือก

กรณีตัวอย่างของทางเลือก

- ✦ (Do nothing) เลือกที่จะไม่ทำ! หรือ ปลอ่ยไปตามแนวโน้มปกติ
- ✦ (Reduction) ต้องลดกิจกรรมลง เช่น ลดการใช้น้ำในพื้นที่นี้ลง
- ✦ (Location) การเลือกสถานที่สำหรับสร้างนิคมอุตสาหกรรมใหม่ ในพื้นที่อื่น
- ✦ (Type Development) เปลี่ยนชนิด เช่นพลังงานหมุนเวียนแทน
- ✦ (Fiscal Measures) มาตรการทางการเงิน เช่น เก็บค่าใช้ถนน
- ✦ (Forms of Management) เช่น การจัดการขยะแบบ Recycle แทนที่จะใช้เตาเผา

ลำดับขั้นการพิจารณาทางเลือก

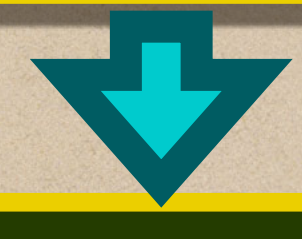
ความจำเป็น หรือ ความต้องการ (Need or Demand)
แผนพัฒนา หรือ นโยบายพัฒนา มีความจำเป็นจริงหรือไม่?
ความจำเป็นดังกล่าวจะบรรลุผลโดยไม่ต้องมีแผนพัฒนาดังกล่าวได้หรือไม่?

กระบวนการดำเนินงาน (Mode of Process)
กระบวนการในการพัฒนาจะต้องใช้เทคโนโลยี หรือ วิธีการที่มีผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนของชุมชน และวิถีวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ อย่างไร?

ที่ตั้งของโครงการ (Location) ควรตั้งที่ไหน?

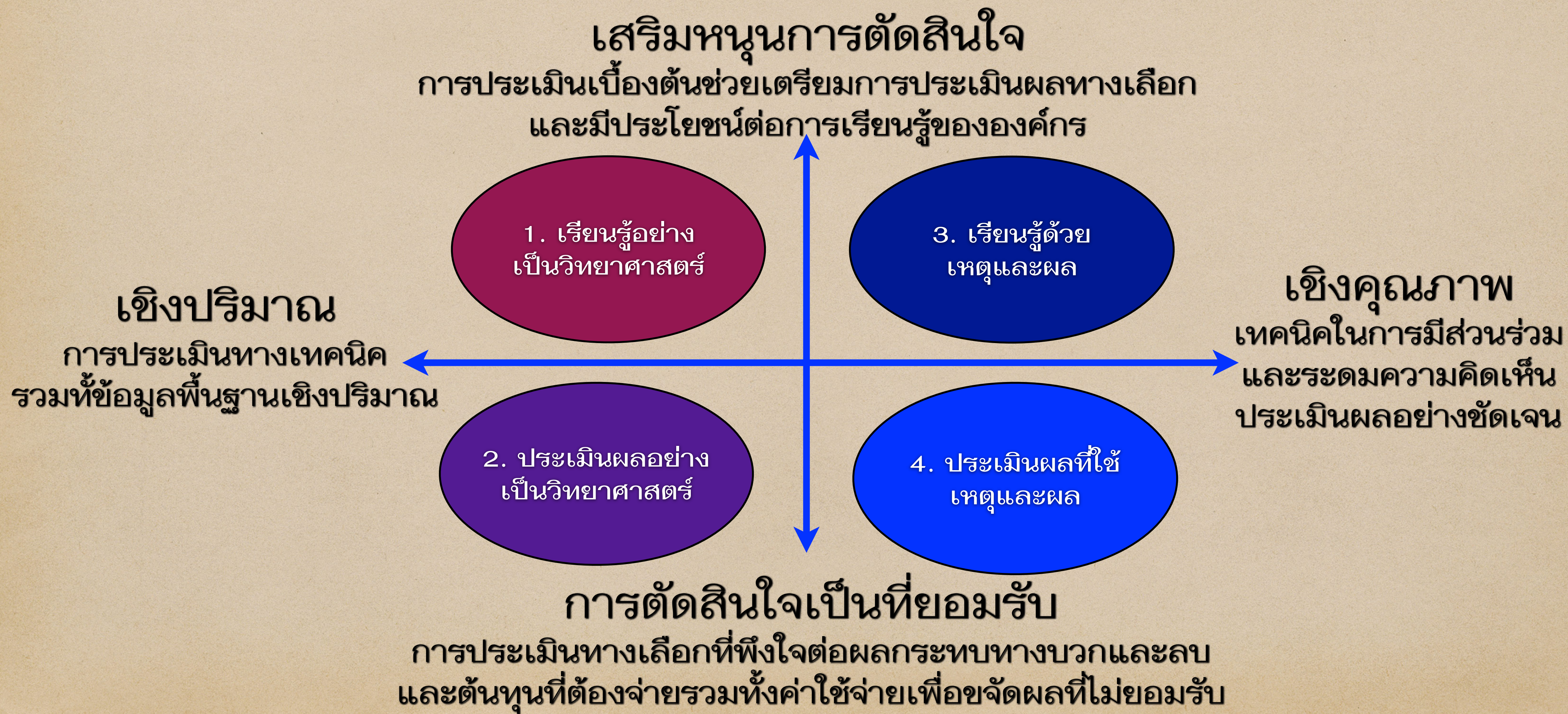

ช่วงเวลา และรายละเอียดการดำเนินงาน
(Timing and detailed Implementation)
การดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จะควบคุมกำกับได้อย่างไร?

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment)

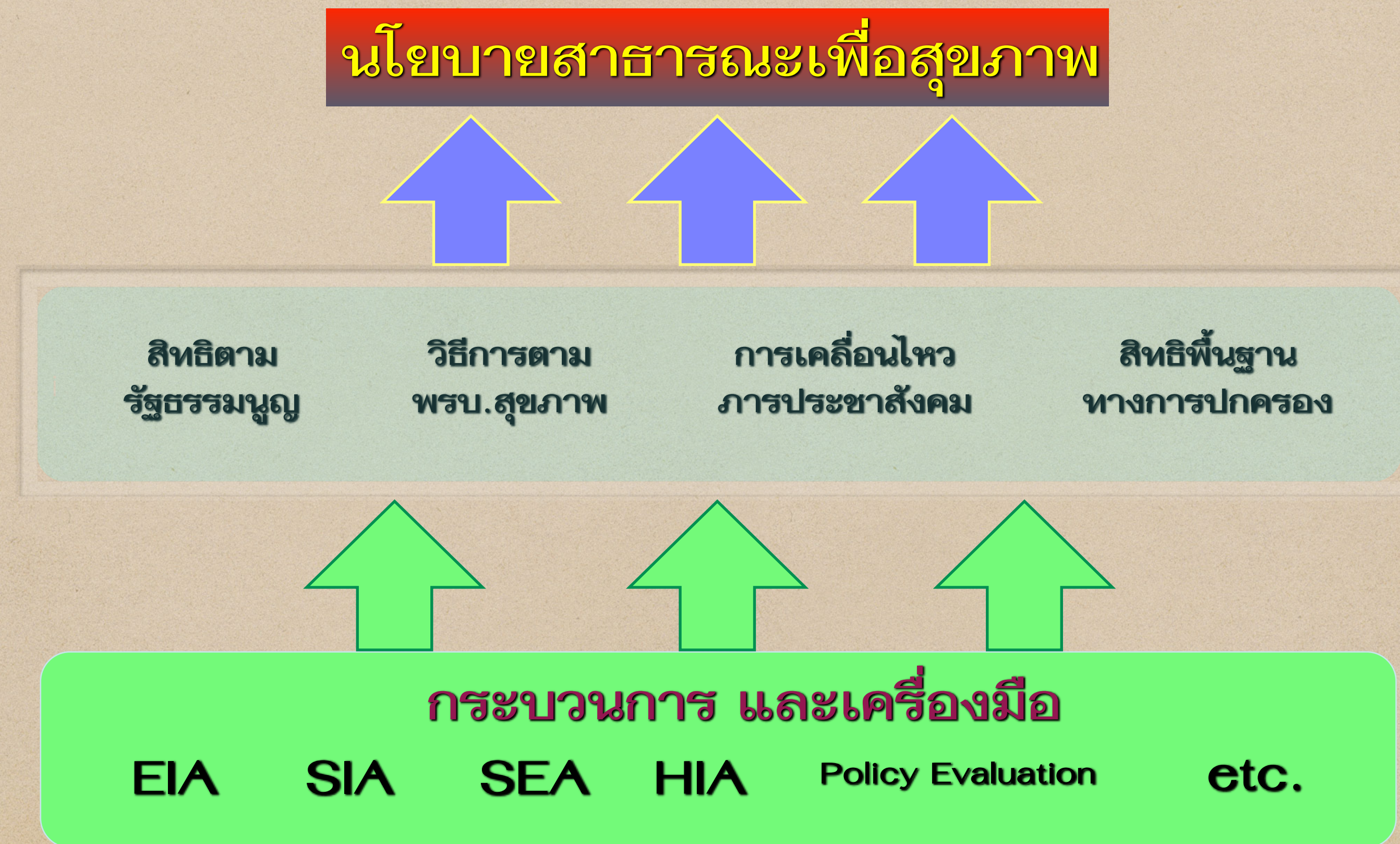
เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาถึงผลกระทบทางสุขภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้น หรือ เกิดขึ้นแล้ว กับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องมาจาก การดำเนินนโยบายการพัฒนา หรือ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในทางเลือกที่ดีที่สุด สำหรับการสร้างเสริม และคุ้มครองสุขภาพของทุกคนในสังคม

การตัดสินใจ และ ฉากทัศน์ HIA

โครงสร้างและช่องทางสู่นโยบายสาธารณะ

ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการ HIA

การคัดกรองเรื่องเข้าสู่กระบวนการ
ประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

การกำหนดขอบเขตและประเด็นสำคัญ
ที่ควรร่วมกันศึกษาโดยภาคีสาธารณะ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
โดยให้ทุกภาคีสาธารณะมีส่วนร่วม

การนำผลการประเมินกลับคืนมาให้
ทบทวนร่วมกัน ในเวทีสาธารณะ

การเสนอผลการทบทวนต่อ
คณะผู้ตัดสินใจนโยบายสาธารณะ

การติดตามและประเมินผลมาตรการที่กำหนดใน
การลดผลกระทบทางสุขภาพตามขอบเขต และข้อ
ห่วงกังวลจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

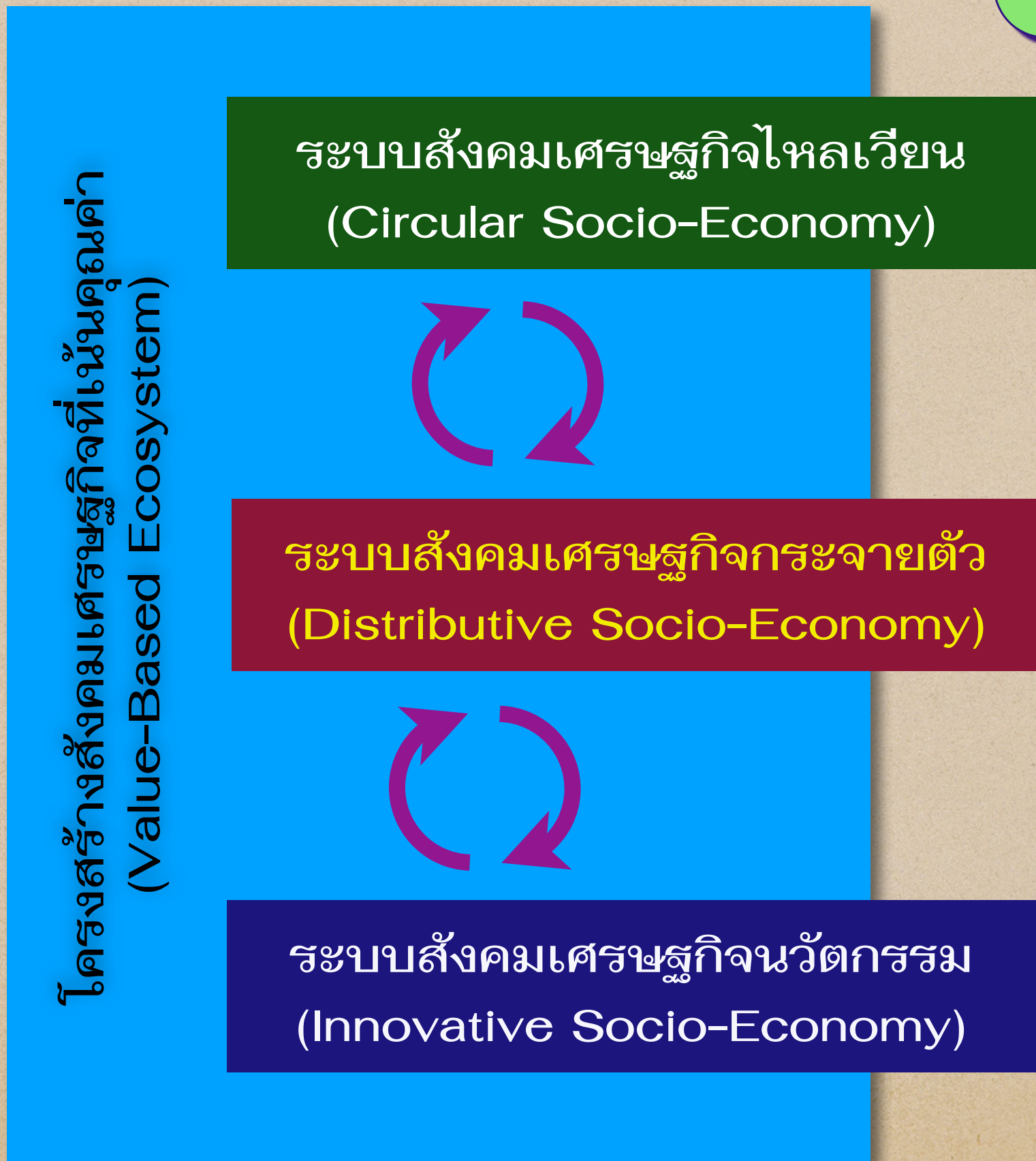
แนวคิดการวางนโยบาย
มุ่งสู่ฉากทัศน์ในอนาคต
(Anticipatory Governance)

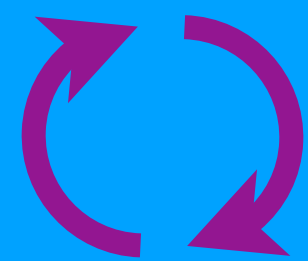
การพัฒนาสมดุลสู่โครงสร้างสังคมเศรษฐกิจ ที่เน้นคุณค่า (Value-Based Ecosystem)

การพัฒนาที่มุ่ง
การเติบโตทางเศรษฐกิจ
และสังคมที่เข้มแข็ง

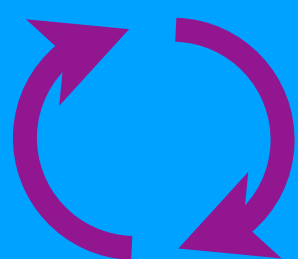
การพัฒนาที่สมดุล
มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ระบบสังคมเศรษฐกิจไหลเวียน
(Circular Socio-Economy)

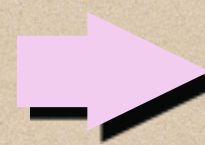

ระบบสังคมเศรษฐกิจกระจายตัว
(Distributive Socio-Economy)

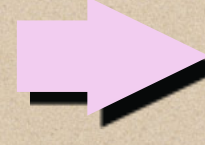
ระบบสังคมเศรษฐกิจนวัตกรรม
(Innovative Socio-Economy)

การใช้ทรัพยากรมนุษย์
และธรรมชาติไม่ยั่งยืน

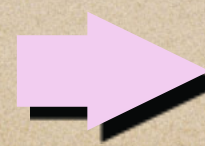
การส่งเสริมสมรรถนะมนุษย์
ให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การกระจุกของ
ความมั่งคั่งและโอกาส

การกระจายของ
ความมั่งคั่งและโอกาส

การเน้นเงินทุน
และรวมศูนย์นวัตกรรม

การเน้นปัญญามนุษย์
เทคโนโลยีและเทคนิคสังคม

การใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อนำสู่นวัตกรรมทางสังคม

นวัตกรรมภาครัฐ-ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (*Citizen-Centric and Service Oriented*)

- การให้บริการตามความต้องการเฉพาะบุคคล (Personalized Service Delivery)
- การบริการประชาชนตลอด 24/7 (On-call Services)
- การเชื่อมโยงทุกส่วนราชการในการให้บริการประชาชน (Integrated Service)
- การให้บริการเชิงรุก (Pro-active Service)
- ประชาชนรับบริการได้หลากหลายช่องทาง จากบริการ ณ ช่องทางเดียว (Multi/Cross Channel)

บทบาทของกระบวนการ Foresight ในการพัฒนาระบบราชการนโยบาย

การวิเคราะห์ระบบงานใน แต่ละระดับ

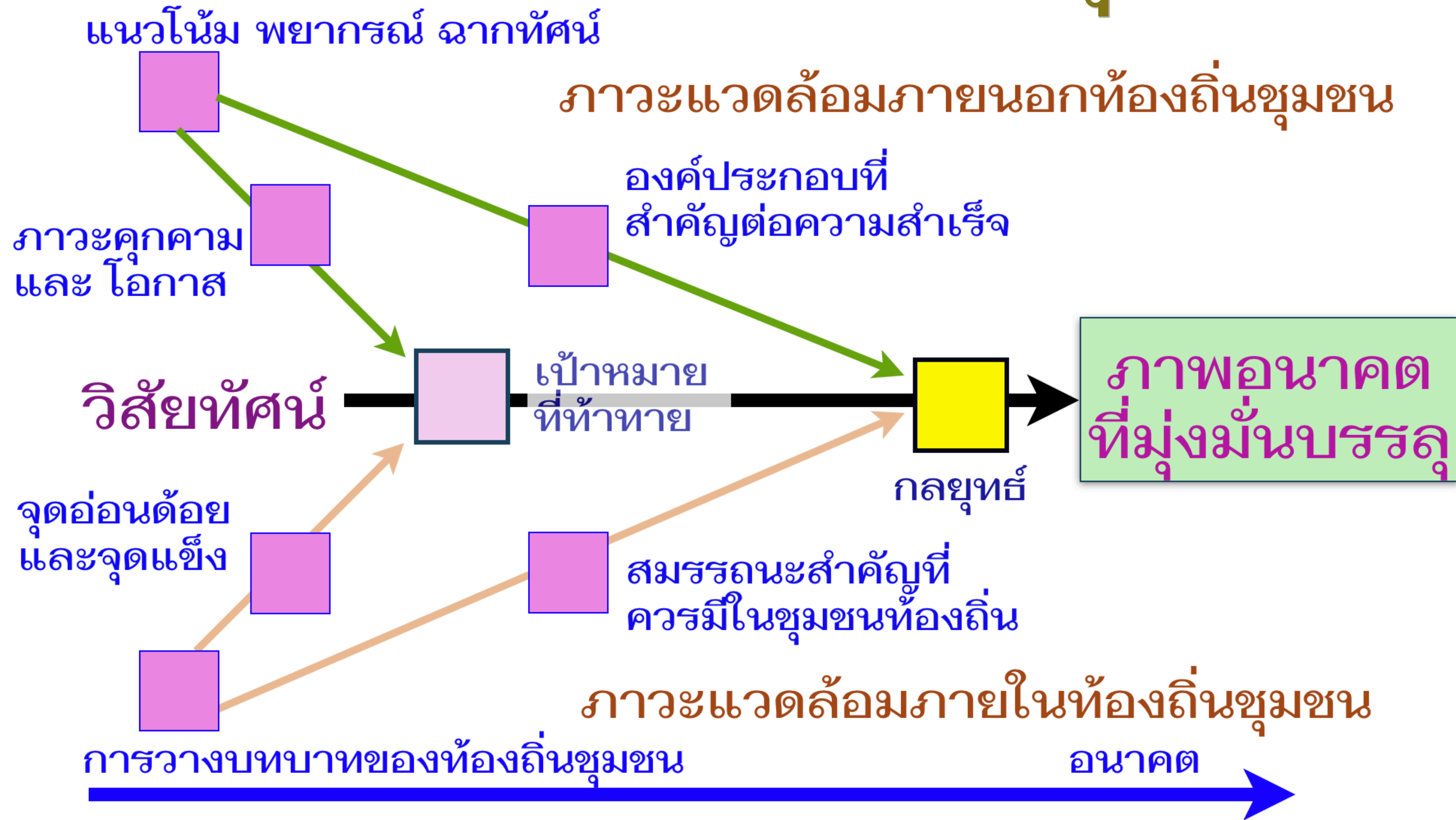

กรอบการปรับนโยบายภาคส่วนในแต่ละระดับ

การคาดการณ์อนาคต (Foresight Process) สำหรับขับเคลื่อนนโยบายในชุมชนท้องถิ่น

การจัดการร่วมวงจรต่างระดับ (Multilevel Governance)

การออกแบบจัดการงานวิจัย

1

การตอบสนองต่อนโยบาย

5 การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การขับเคลื่อนวงจรให้พัฒนาประสิทธิผลได้ต่อเนื่องสู่ระดับต่อ ๆ ไป

3 ประสิทธิภาพ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงานจัดการขับเคลื่อนตามแผนที่วางไว้จนเกิดประสิทธิผลภายในระดับ และในระดับถัดลงไปครบถ้วนในแต่ละวงจร

ประสิทธิผล คือ การขับเคลื่อนวงจรกิจกรรมได้แก่ ประเมินสถานการณ์ ประเมินสมรรถนะ วางแผนงานร่วมกัน ภายในระดับ และในระดับถัดลงไป

2

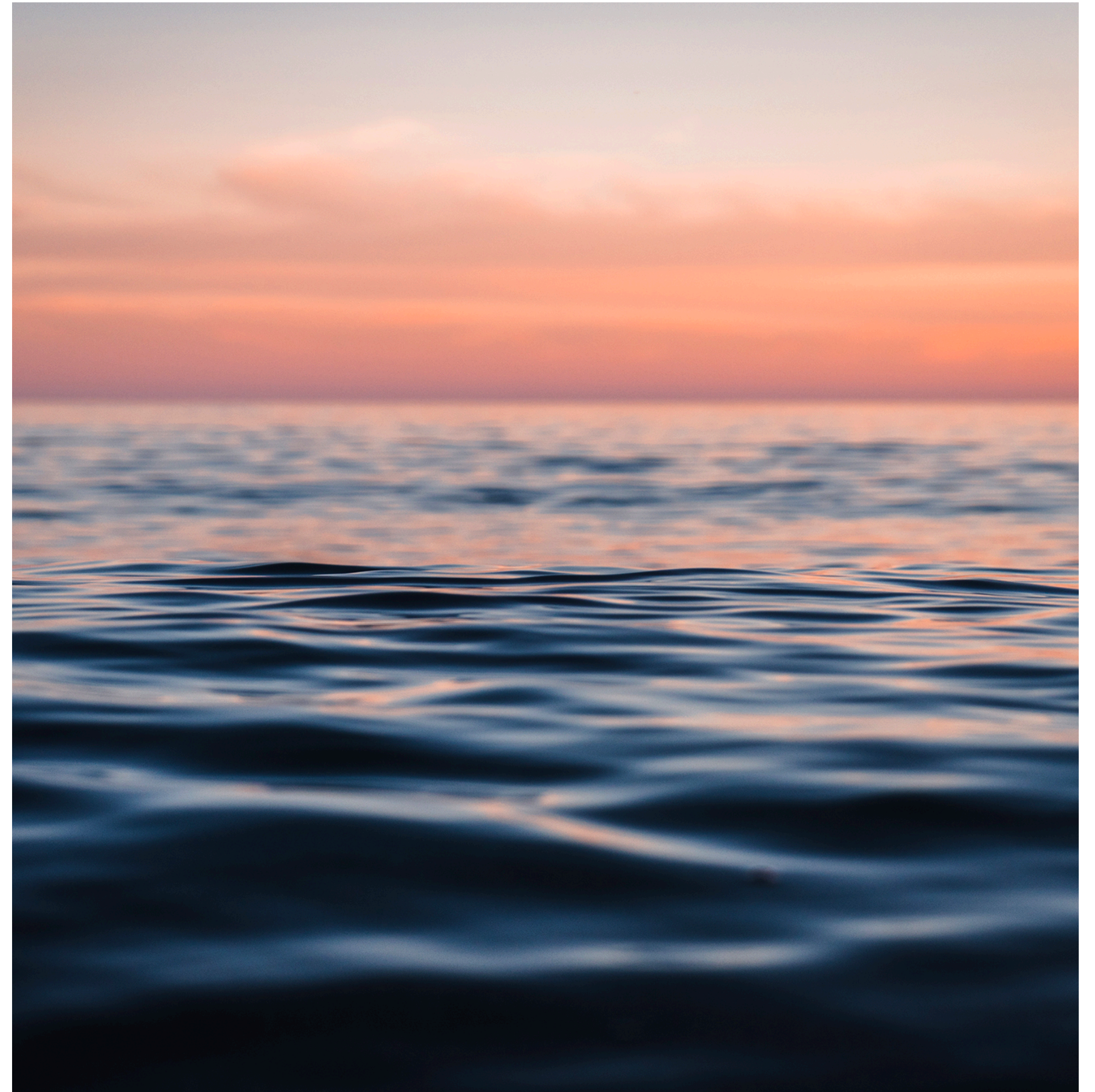
4 ผลลัพธ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ที่ผู้รับผิดชอบกลุ่มเป้าหมายดำเนินการ
ผลกระทบ คือ ความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเป้าหมายตามที่วางไว้

การจัดวางรูปแบบ “ระบบสาธารณสุขมูลฐาน” ตามกระบวนการทัศน์ใหม่

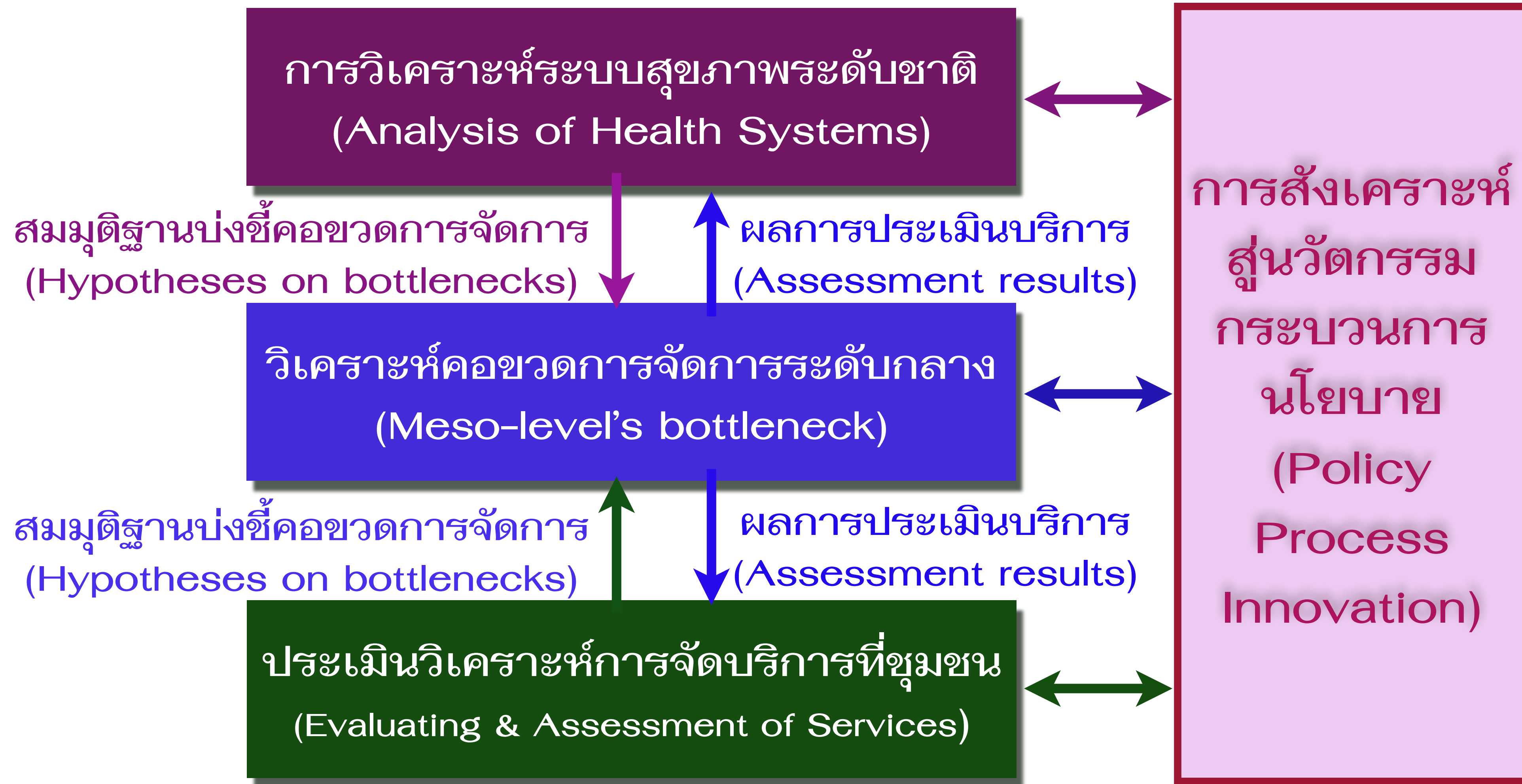
เพื่อใช้เป็นกรอบงานจัดการพลิกโฉม

(As a Framework for Transformation)

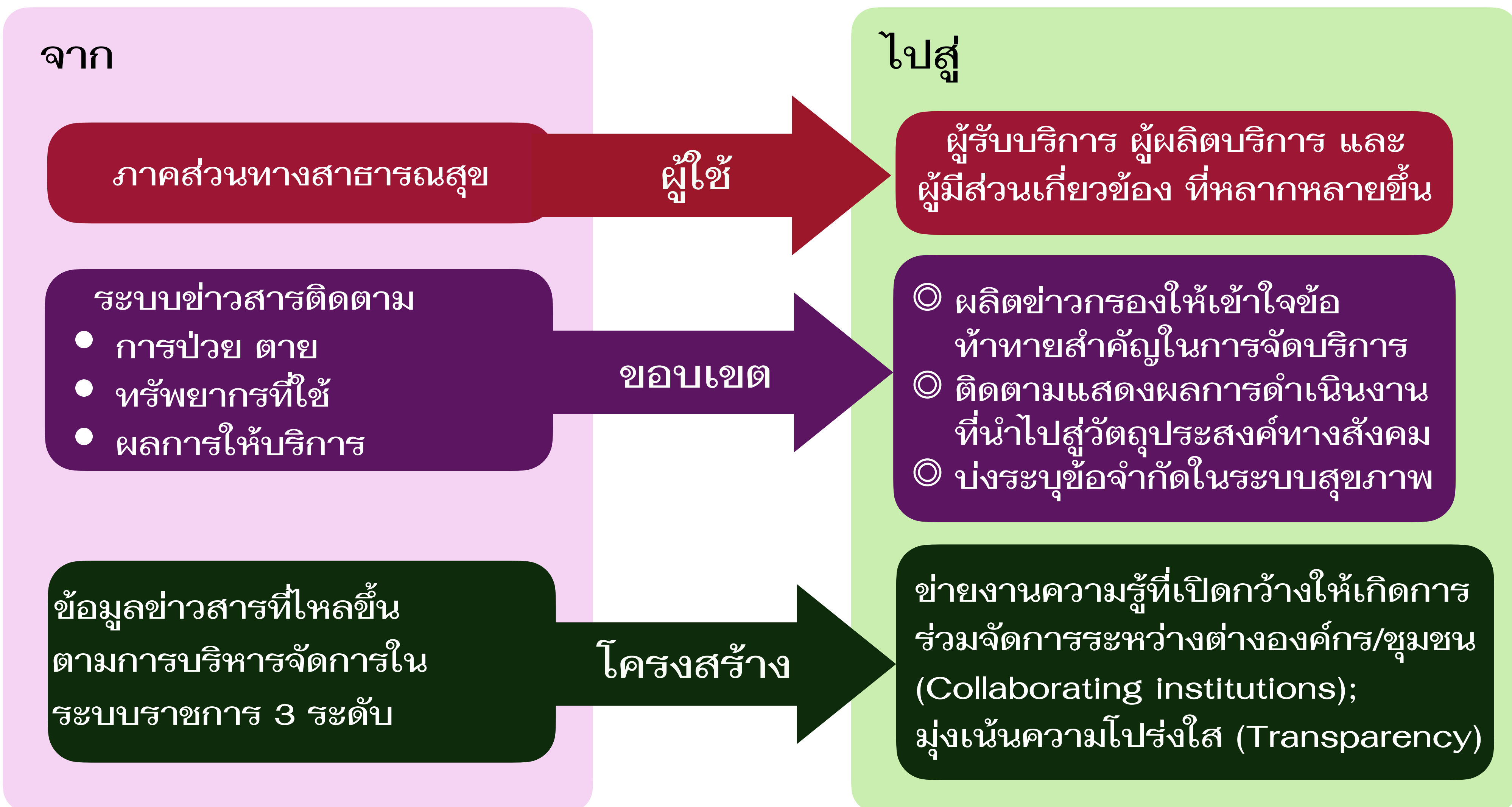
- การวิเคราะห์ สถานการณ์ ข้อจำกัด และอุปสรรค ที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนระบบสุขภาพ และงานสาธารณสุขมูลฐานในปัจจุบัน ให้ร่วมเรียนรู้ ข้อจำกัด ทางสังคม เศรษฐกิจ ที่ลดทอนการจัดบริการ ที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ แก่กลุ่มเป้าหมาย และชุมชนเฉพาะ
- การสังเคราะห์ฉันททัศน์ ของระบบงาน ที่เชื่อมโยงสู่การจัดการร่วมกัน ให้เกิดระบบการจัดการนโยบาย ที่สามารถปรับให้ตอบรับกับ “บริการเฉพาะบุคคล” ได้
- ปรับสู่นวัตกรรมจัดการ ที่จัดวางขึ้นใหม่ ให้เป็น “พื้นที่รังสรรค์นวัตกรรม 3 ระดับ” สำหรับใช้ทดสอบระบบสุขภาพ ที่ร่วมกันออกแบบ ระหว่างกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และผู้ให้บริการในชุมชน ให้เป็นระบบขับเคลื่อน “บริการสุขภาพส่วนบุคคล” ที่มีประสิทธิผล

กรอบการวิเคราะห์ระบบบริการสุขภาพต่างระดับ

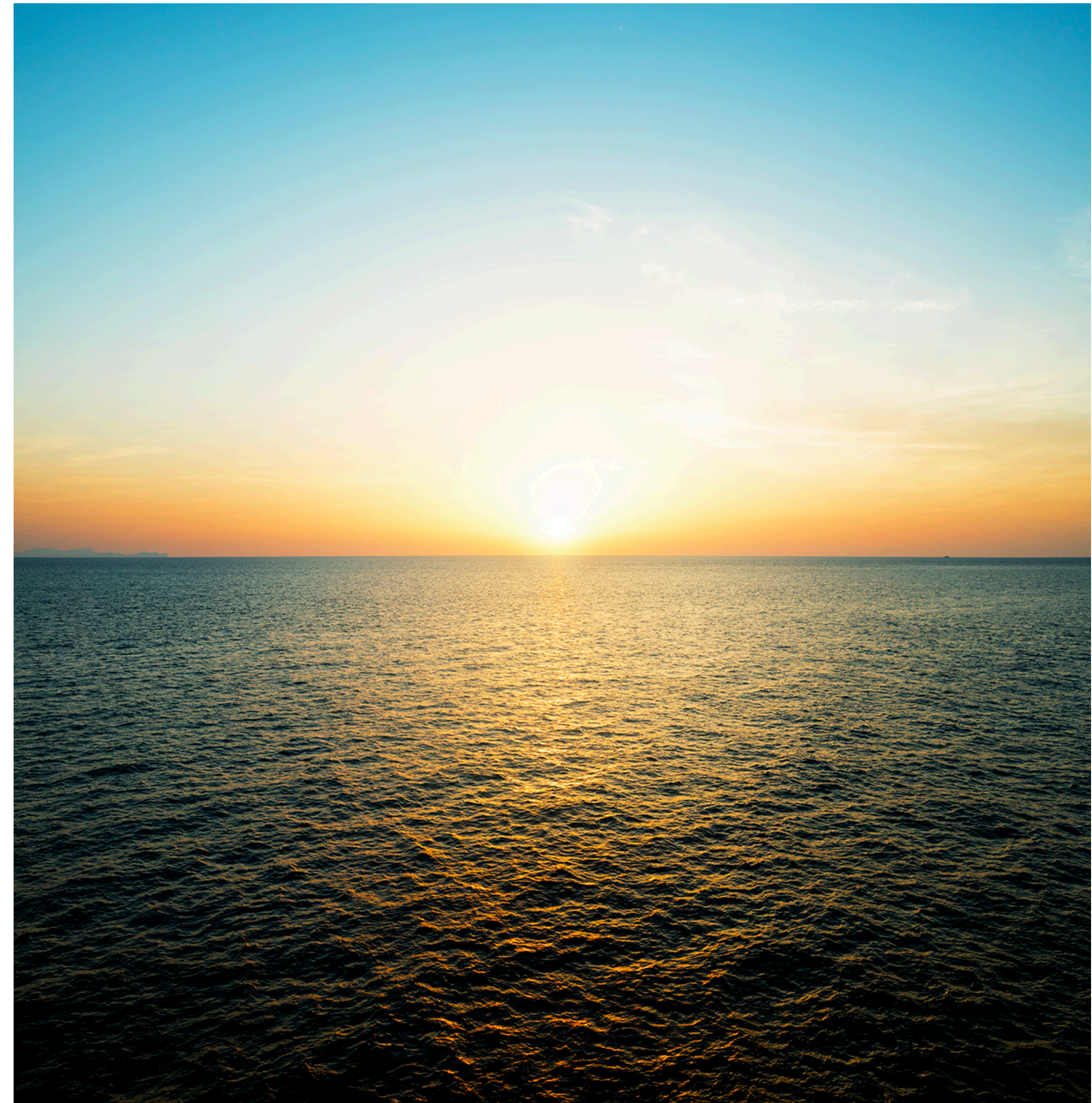

ระบบข่าวสารสำหรับพลิกโฉมงานสาธารณสุขมูลฐาน

แรงขับเคลื่อนสำคัญ สู่ระบบร่วมจัดการสุขภาพ (Governance of Health)

- การพึ่งพาพึ่งพิงซึ่งกันและกัน (Interdependence)
เพราะบริบท ของการให้บริการทางสุขภาพแปรผันไป
จากงานสาธารณสุขมูลฐานดั้งเดิม
- ความซับซ้อนในการจัดบริการร่วม (Complexity)
เพราะความเข้าใจในนิยาม และเหตุปัจจัยของสุขภาพมี
วิวัฒนาการขยายวงกว้างขวางขึ้นกว่าเดิม
- การสร้างผลผลิตของบริการร่วมกัน (Co-production)
เพื่อขยายบทบาทของผู้รับบริการ ในฐานะของ
“พลเมือง” ที่ต้องรับผิดชอบตนเอง และสังคมอย่าง
ครอบคลุมชัดเจนยิ่งขึ้น

กรอบวิเคราะห์ระบบสุขภาพเต็ม(องค์การอนามัยโลก)

6 กลไกขับเคลื่อนระบบสุขภาพ

ระบบบริการ(Service Delivery)

ผู้ให้บริการ (Health Workforce)

ระบบข่าวสาร (Information)

เวชภัณฑ์ เทคโนโลยี แนวทางดูแลรักษา
(Medical Products, Vaccine&Technologies)

ระบบการเงินการคลัง (Financing)

ผู้นำการจัดการ (Leadership / Governance)

Access
Coverage

Quality
Safety

เป้าหมายรวม/ผลลัพธ์ของระบบ

ระดับสุขภาพดีขึ้น/ได้รับบริการถ้วนทั่ว
(Improve Health (Level and Equity))

ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบ
(Responsiveness)

ป้องกันความเสี่ยงทางสังคม/การเงิน
(Social and Financial Risk Protection)

ปรับปรุงประสิทธิภาพของบริการ
(Improved Efficiency)

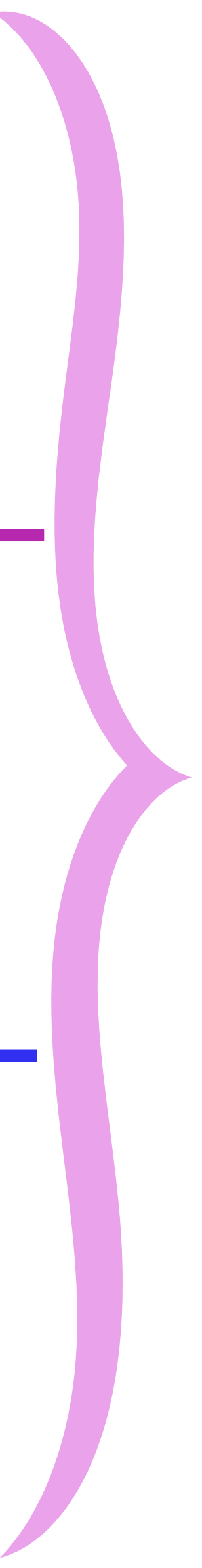

สู่แนวทางการจัดการนโยบายระบบสุขภาพต่างระดับ

การจัดการนโยบาย
จากส่วนกลาง
(Macro Governance)

การจัดการนโยบาย
ภูมิภาค และ กทม.
(Meso Governance)

การจัดการบริการ
อำเภอ เขต ชุมชน
(Micro Governance)

ระดับสุขภาพดีขึ้น/ได้รับบริการถ้วนทั่ว
(Improve Health (Level and Equity))

ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบ
(Responsiveness)

ป้องกันความเสี่ยงทางสังคม/การเงิน
(Social and Financial Risk Protection)

ปรับปรุงประสิทธิภาพของบริการ
(Improved Efficiency)

6 เสาหลัก สู่ รั้งสรค์นวัตกรรมการระบบสุขภาพชุมชน

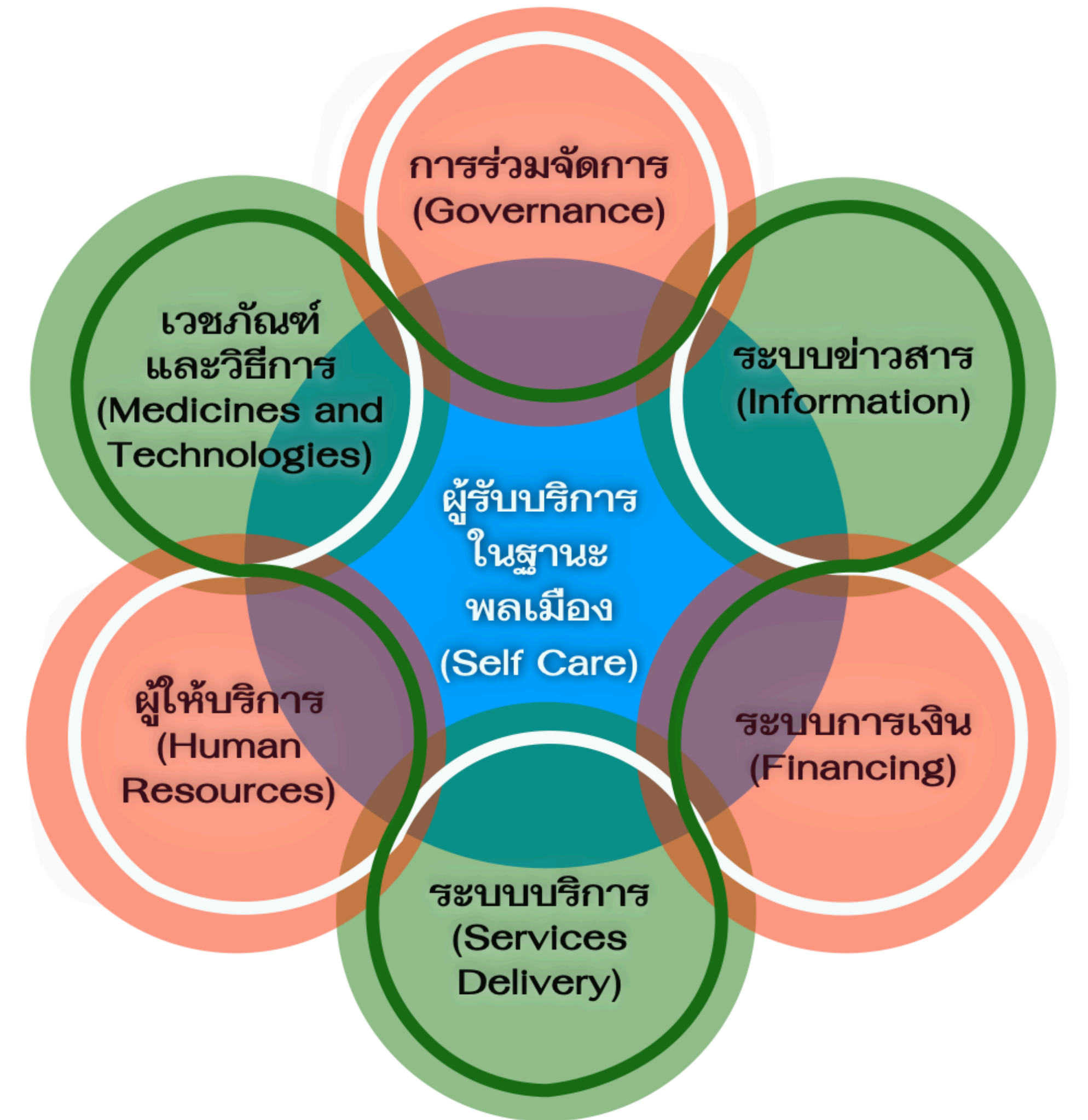

การจัดการสุขภาพชุมชน 6 เสาหลัก ในการรังสรรค์นวัตกรรม

เพื่อนำไปสู่กรอบงานสังเคราะห์การพลิกโฉม

(For Synthesis Framework of Transformation)

- การออกแบบระบบบริหารจัดการ (Governance) ร่วมกันระหว่างผู้จัดบริการ ในแต่ละชุมชน ให้ครอบคลุม แหล่งการเงิน ทั้งภาครัฐ ชุมชน และส่วนบุคคล (วงขาว)
- การออกแบบวิถีจัดการระบบบริการ (Service Delivery) ร่วมเทคนิคโนโลยี และเวชภัณฑ์ ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เชื่อมโยงบริการทุกภาคส่วน กับการดูแลตนเอง (วงเขียว)
- การเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้เผชิญภาวะเบาหวาน และการติดเชื้อโควิด-19 เข้าร่วมเรียนรู้ และเข้าใจ กับการดูแลตนเองและครอบครัวให้เท่าทันกับสถานการณ์

ขอบคุณครับ

กรอบแนวคิดความรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy)

เส้นทางชีวิต (Life Course Approach)

